

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

TÜRKİYE'DE İKLİM DEğİŞİKLİĞİ İLE MÜCADELEDE POLİTİKALAR, YASAL VE KURUMSAL YAPI

Dr. Nuran TALU
Habip KOCAMAN

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Niye böyle bir eğitim modülüne ihtiyaç duyduk?

- Uluslararası anlaşmalar iç hukukun bir parçası
- İklim krizi ülkeleri hukuki, kurumsal ve iktisadi sistemlerini dönüştürmeye zorluyor (Türkiye'nin sadece enerji sektöründe dönüşümü için yıllık 10 milyar Dolar fona ihtiyacı var, MEBirpınar, 2019, Antalya)
- İklim krizi ile mücadelede düşük karbon ekonomisine geçen bir çok ülke/gelişmişler en başta enerji ve tarım, altyapıları yasalarını değiştiriyorlar/geliştiriyorlar (OECD ve G20'nin öncelikli konusu dirençli altyapı - yeşil altyapı dahil- (MEBirpınar, 2019, Antalya).
- 2 politika müdahalesi (azaltım ve uyum) için entegrasyon lazım.
- AB "Climate Nötral 2050" hedefi için güçlü ulus yasaları (strong domestic legislation) gerekiyor diyor.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Türkiye'nin İklim Değişikliği ile Mücadelede Küresel Düzeyde stlendiği Sorumlulukların Çerçevesi

1. Bölüm

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Türkiye dünyaya verdiği uluslararası sözleri ne ölçüde sosyo-ekonomik ve sosyo-ekolojik politikalarına der etti?

(Türkiye'nin İklim Değişikliği ile Mücadele Unsurları- Uluslararası Boyut)

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Doğrudan İlgili Uluslararası Antlaşmalar

BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi

- Kabul 1992 (Rio de Janerio)
- **Yürürlük 1994**
- Amaç: Atmosfere salınan sera gazlarının miktarını sınırlamak ve iklim sistemindeki olumsuz etkileri önlemek

Kyoto Protokolü

- Kabul 1997 (Kyoto)
- Sera gazları % 55 oranında salım yapan ülkelerin onaylama şartı.
- **Yürürlük 2005**
- Amaç: Sanayileşmişler emisyon oranlarını (1990 baz) 2008- 2012 arasında % 5 oranında azaltmayı taahhüt etmeliler.

Paris Anlaşması

- Kabul 12 Aralık 2015 (Paris, COP21)
- İmzaya açılış 22 Nisan 2016.
- Anlaşma, küresel sera gazı emisyonlarının %55'ini oluşturan en az 55 tarafın anlaşmayı onaylaması şartı.
- **Yürürlük 4 Kasım 2016.**
- Amaç: Endüstri Öncesi Dönem'e göre 2° C'nin oldukça altında tutulmasını ve iklim değişikliğinin etki ve risklerini önemli ölçüde düşürebileceğini dikkate alarak sıcaklık artışının 1,5° C'de sınırlandırılması yönünde çaba harcanması.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Çerçeve Sözleşme

(1992 -1994)

- **Türkiye 2004'te Taraf.**
- Amaç: Atmosfere salınan sera gazlarının miktarını sınırlamak ve iklim sistemindeki olumsuz etkileri önlemek.
- BMİDÇS, taraf ülkeleri, sera gazı emisyonlarını azaltmaya, araştırma ve teknoloji üzerinde işbirliği yapmaya ve sera gazı yutaklarını (örneğin ormanlar, okyanuslar, göller) korumaya teşvik etmekte.
- Sözleşme, sera gazı emisyonlarının azaltılması için, ülkelerin kalkınma önceliklerini ve özel koşullarını göz önüne alarak “**ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar**” ilkesine dayanmakta.

İlkeleri

- Eşitlik ilkesi (Madde 3.1)
- Ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ilkesi (Madde 3.1)
- İhtiyatlılık ilkesi (Madde 3.3)
- Sürdürülebilir kalkınmayı destekleme hakkı ve yükümlülüğü (Madde 3.4) – SDG ile Paris Anlaşması arasında köprü oluşturulmuştur.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Çerçeve Sözleşmesinin Ekleri

- **EK 1 lkeleri**, sera gazı emisyonlarını sınırlandırmak, sera gazı yutaklarını korumak ve geliştirmek, ayrıca, iklim değişikliğine yönelik önlemleri ve politikaları bildirmek ve sera gazı emisyonları verilerini iletmekle yükümlüdürler. Bu grupta, 1992 yılı itibarıyla OECD yesi olan lkeler (**Türkiye** dahil) ve AB ile pazar ekonomisine geçiş sürecindeki ülkeler yer almaktadır (Toplam 42 lke ve AB).
- **EK 2 lkeleri**, birinci grupta üstlendikleri yükmllklere ilaveten çevreye uyumlu teknolojilerin özellikle gelişme yolundaki taraf ülkelere aktarılması veya bu teknolojilere erişimin teşvik edilmesi, kolaylaştırılması ve finanse edilmesi hususlarında sorumlu kılınmışlardır. OECD lkeleri bu kategoride olduğundan **Türkiye** bu listede de yer almıştır (Toplam 23 lke ve AB).
- **EK Dışı lkeler**, sera gazı emisyonlarını azaltmaya, araştırma ve teknoloji transferine ilişkin iş birliği yapmaya ve sera gazı yutaklarını korumaya teşvik edilmekte, ancak belirli bir yükümlülük altına alınmamaktadırlar (Toplam 154 lke).

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Kyoto Protokolü

1. Taahhüt Dönemi/2008-2012: Protokol, sanayileşmiş ülkelerin sera gazı emisyon oranlarını 1990 yılı baz alarak, 2008-2012 yılları arasında **%5 oranında** azaltmayı taahhüt etmelerine dayandırmıştır.

2. Taahhüt Dönemi/2013-2020: ‘Kyoto Protokolü Doha Değişiklikleri’: Protokolün uygulama sürecinde 2012’de Doha’da kabul edilmiştir. Doha Değişiklikleri ile Kyoto Protokolü’nün 2013-2020 yıllarını kapsayan ikinci taahhüt dönemi için ülkelere göre salım azaltma yükümlülüklerini içeren Ek B listesi yeniden düzenlenmiş; ülkelerin emisyonlarını 2020 yılında 1990 yılı baz alınarak **en az %18** azaltması kararlaştırılmıştır.

- **Paris Anlaşmasının ayak sesleri...** ‘Kyoto Protokolü Doha Değişiklikleri’ ile 2012’de 2020 yılından sonra Kyoto Protokolü’nün yerini yeni bir iklim antlaşmasının alması benimsenmiştir.
- **Türkiye 2009’da Kyoto’ya taraf.**
- **Türkiye’nin Protokole göre sayısallaştırılmış emisyon sınırlandırma/azaltım taahhüdü (her 2 taahhüt döneminde de) yok. Türkiye, ‘Kyoto Protokolü Doha Değişiklikleri’ni 2017’de Bakanlar Kurulu Kararı ile onayladı (Henüz Sözleşme Sekreteryasına gerekli bildirimde bulunulmadığından taraf olma süreci tamamlanmadı.)**

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Çerçeve Sözleşmenin Taahhütlerinin Ulusal Karşılıkları

Ekim-Kasım 2001	Marakeş COP7 Konferansında Türkiye'nin "özel şartları" resmen tanındı. Türkiye Sözleşme'nin EK 1 listesinde kalarak EK 2 listesinden çıktı.
Mayıs 2004	Türkiye Sözleşme'ye taraf oldu. Taraf olmasıyla birlikte Türkiye, 1990-2004 yıllarını kapsayan ilk Sera Gazı Emisyon Envanteri'ni 2006 yılında Sözleşme Sekretaryasına sundu. 2006 yılından bu yana yıllık Sera Gazı Emisyon Envanteri raporlaması TÜİK koordinasyonunda yapılmakta ve Sözleşme Sekretaryasına sunuluyor.
Ocak 2007	Türkiye İklim Değişikliği <u>Birinci</u> Ulusal Bildirimi Sözleşme Sekretaryasına sunuldu.
Ağustos 2009	Türkiye Kyoto Protokolü'ne taraf oldu.
Mayıs 2010	Ulusal İklim Değişikliği Strateji Belgesi/İDES (2010-2020) YPK tarafından onaylandı.
Temmuz 2011	İklim Değişikliği Ulusal Eylem Planı (İDEP) (2011-2023) uygulamaya konuldu.
Kasım 2011	Türkiye'nin İklim Değişikliği Uyum Stratejisi ve Eylem Planı (2011-2023) uygulamaya konuldu.
Haziran 2013	Türkiye İklim Değişikliği Beşinci Ulusal Bildirimi (<u>iki, üç, dört ve beşinci</u> bildirimler tek bir başlık altında toplanarak) Sözleşme Sekretaryasına sunuldu.
Ekim 2015	Türkiye Niyet Edilen Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkıları/INDC" raporunu Sözleşme Sekretaryasına resmen iletti (hedef yılı 2030).
Ocak 2016	Birinci ve İkinci İki Yıllık Rapor Sözleşme Sekretaryasına sunuldu (EK 1 ülkesi isen)
Mart 2016	Türkiye İklim Değişikliği <u>Altıncı</u> Ulusal Bildirimi Sözleşme Sekretaryasına sunuldu.
Nisan 2016	Türkiye Paris İklim Anlaşması'nı imzaladı.
Ocak 2018	Üçüncü İki Yıllık Rapor Sözleşme Sekretaryasına sunuldu.
Mayıs 2018	Türkiye Sözleşme'nin EK 1 listesinden çıkmayı Sözleşme Sekretaryasına resmen iletti.
Aralık 2018	Türkiye İklim Değişikliği <u>Yedinci</u> Ulusal Bildirimi Sözleşme Sekretaryasına sunuldu.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Paris Anlaşması - Anlaşma Çerçeve Sözleşmenin Kyoto P gibi uygulama araçlarından biri

- **Madde 2/a:** “Küresel ortalama sıcaklıktaki artışı endüstri öncesi düzeylerin **2°C** üstünün çok aşağısında tutarak ve sıcaklık artışını endüstri öncesi düzeylerin **1,5°C** üstüyle sınırlamak yönünde çaba göstererek bunların iklim değişikliği risk ve etkilerini önemli ölçüde sınırlayacağını kabul etmek”..
- **Paris A “Ekler” sistemine atıfta bulunmuyor. Anlaşma, farklılaştırmaya imkan vermiyor. Ülkeler sadece “gelişmiş” ve “gelişmekte olan” olarak 2 kategoride sınıflanıyor.**
- Taraf olmayan paydaşların kendi iklim faaliyetlerini ölçekleme çabalarını takdirle karşılar ve bu faaliyetlerin İklim Eylemi için **Devlet Dışı Aktör** Alanı platformunda kayda geçirilmesini teşvik eder (**Dibace:** İklim değişikliği ile mücadele, **toplumun tüm kesimleriyle çok katmanlı bir işbirliğini** gerektiriyor.).
- Paris Anlaşması (Kararlar: 117, 118, 133, 135): **“Azaltım ve uyum faaliyetlerine yönelik çabaları birleştirmek için tarafların Taraf olmayan paydaşlarla yakın çalışmasını teşvik eder...”;**
- **Türkiye 22 Nisan 2016 günü New York’ta imzaladı, henüz onaylamadı.**
- Paris Anlaşmasının Devletlerin İç Hukukuna Yansıması (13 Şubat 2019 itibariyle): 184 + AB taraf (AB dahil 185 Taraf) .
- 195 ülkeden kalan 12 Taraf Devlet: Angola, Eritre, Güney Sudan, Rusya (G20), Umman, Yemen, Irak, İran, Kırgızistan, Lübnan, Libya ve **Türkiye (G20)**.
- Paris sürecinde 2020 sonrası için ilk kez küresel ölçekte bütün ülkeler sera gazı emisyon azaltımı taahhüdünde bulundular. **Türkiye**, 20 Eylül 2015 tarihinde 2030 yılı itibariyle gerçekleşmesi öngörülen “Niyet Edilen Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkı” (INDC) beyanını %21’e varan artıştan azaltım olarak açıkladı (hedef yılı 2030).
- **Türkiye’nin “özel koşulları”** Paris Anlaşması’na veya COP 21 kararlarına derçedilmedi.
- **Türkiye** EK1’den çıkmak için diplomatik girişimde bulundu.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Türkiye'yi küresel iklim mücadelesinde önemli ve vazgeçilmez bir oyuncu mu?

- Türkiye mevcut konumuyla Sözleşme'nin EK 1 listesinde, yani gelişmiş ülke grubunda olduğundan, her ne kadar özel koşulları tanınmış olsa da **Paris Anlaşması hükümlerine göre gelişmiş ülke statüsünde** değerlendirilmektedir.
- **Ne istiyoruz?** Türkiye'nin beklediği uluslararası tutum; ülkenin kalkınma önceliklerini ve özel koşullarını göz önüne alarak "ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ve göreceli kabiliyetler" ilkesinin Paris -Sonrası süreçte adil olarak işletilmesini.
- **2 kırmızı çizgi** - Türkiye, iklim değişikliği ile ulusal mücadelede (1) finansal ve teknolojik desteklere erişiminin sağlanmasını ve (2) Gelişmiş ülkelere getirilen mutlak sera gazı emisyonu azaltımına dair sorumluluklardan muaf tutulmasını hemen her uluslararası zeminde dile getirmektedir.
- Türkiye hukuken 10 yıldır, politika planlaması açısından bakıldığında da (8. 5 Yıllık Kalkınma Planı/2001-2005) 18 yıldır iklim değişikliği ile mücadele için çalışıyor.
- OECD 'nin kurucu üyelerinden olan OECD ve EK 1 ülkeleri arasında emisyonlarını 1990 yılına göre en çok artıran ülke.
- OECD üyeleri arasında 2020 için azaltım hedefi koymayan tek ülke (Kaynak: OECD Çevresel Performans İncelemeleri, 2019)
- Dolayısıyla Türkiye yüksek bir emisyon azaltım potansiyeline sahip.
- AB üyesi ülke olma yolunda devlet politikasının kararlılığı.
- Türkiye'de hatırı sayılır ölçüde proje uygulanmış/uygulanmakta.
- Kamu yönetimi dışında birçok kesim (yerel yönetimler, Türk özel sektörü, üniversiteler, araştırma ve düşünce kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları) iklim değişikliği ile mücadele etmek için çok sayıda çalışma yürütüyor.
- Hukuki, kurumsal ve iktisadi sistemini geliştiriyor.
- Küresel Güncel:de aktif: BM İklim Eylem Zirvesi (23 Eylül 2019 günü New York' - Türkiye, Kenya - *Altyapı, Şehirler ve Yerel Eylem* rotası)

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Evet...

Bütün bu çabalar Türkiye'nin iklim diplomasisi ve müzakerelerinde son derece önemli. Türkiye ulusal yerel düzeyde aktif politika izliyor, uygulamaları oldukça çeşitli ve çok paydaşlı.

Bu durum uluslararası finansman ve teknolojik yeniliklerin transferi (Erişemediğimiz fonlar: Yeşil İklim Fonu - 2020'ye kadar 100 milyar dolar- ; Kyoto Adaptasyon Fonu) açısından haklı taleplerini kabul ettirmede önemli , ancak yeni bir politika manevrası ile Paris İklim Anlaşması'na taraf olması halinde, iklim değişikliği ile mücadeleye dair dik ve kararlı duruşunu resmi müzakere zeminlerini kazanarak daha da öne çıkarabilir.

Önemli Not: Paris Anlaşmasını onaylamayanlar 2019 itibariyle CMA'ya (CMA – Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement) gözlemci statüsünde.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Diğer İlgili Uluslararası Antlaşmalar (1)

(Türkiye Taraf)

Hava

Ozon Tabakasının Korunması İçin Viyana Sözleşmesi

- Yürürlük 1988, TR 1991'de taraf
- Ozon tabakasının özelliklerini değiştirici kimyasalların azaltılması/izlenmesini teşvik
- Bağlayıcı kontrol ve hedefler yok

Ozon Tabakasını İncelten Maddelere İlişkin Montreal Protokolü

- Yürürlük 1989; TR 1991'de taraf
- Amaç: ozon tabakasını incelten maddelerin kontrolü/kaldırılması, alternatif madde ve teknolojilerin geliştirilmesi
- Hidroflorokarbonlar (HFC) - 2100 yılına kadar küresel sıcaklık artışını yarım derece düşürülecek.
- Kigali Değişikliği**'nin, uzun vadeli ısı hedeflerinin gerçekleştirilmesinde büyük katkı sağlayabileceği belirtilmektedir. Florlu sera gazlarının tüketimlerinin belirli bir takvim çerçevesinde HFC azaltımı ile 2100 yılına kadar küresel sıcaklık artışının 0,5° C düşürülmesi beklenmektedir.

Türkiye, Sözleşme ve Protokol'e 1991'de taraf olmuştur. Protokol gereğince gelişmekte olan ülkeler kategorisinde yer alan Türkiye; Protokol'de daha önce yapılan dört değişikliği de kabul etmiştir. Son değişiklik olan Kigali Değişikliği ise TBMM gündemindedir.

Ülkemizin Kigali Değişikliği'nin onaylanması ile 2024 yılında HFC tüketim seviyesinde durdurma yapması, 2029 yılında ise HFC tüketimini azaltmaya başlaması beklenmektedir. Kigali Değişikliğinin onaylanması, Türkiye'nin ozon tabakasının incelenmesini ve iklim değişikliğinin engellenmesine yönelik uluslararası iş birliğine verdiği sürekli ve uyumlu katkının devamı açısından önemlidir.

Uzun Menzilli Sınırlarötesi Hava Kirlenmesi Sözleşmesi

- Yürürlük 1983, TR aynı yıl onayladı
- Taraflar hava kirliliğini azaltacak; hava kirliticilerin yayılmasına karşı politika ve strateji geliştirecek
- Avrupa'da Hava Kirliliğinin Takibi ve Değerlendirilmesi İçin İşbirliği Programı ve Finansman Protokolü
- Yıllık ulusal hava kirliticileri emisyon envanteri.

Deniz

Karadeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması (Bükreş) Sözleşmesi Yürürlük 1994

- Nehir, gemi ve kıyı kuşağındaki faaliyetlerin oluşturduğu deniz ve kıyı kirliliği ile diğer çevre sorunlarında iş birliği;
- Karadeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması Komisyonu (2000). Sekretarya İstanbul'da.

Akdeniz'in Deniz Ortamı ve Kıyı Bölgesinin Korunması (Barcelona) Sözleşmesi

- Akdeniz'in Kirliliğe Karşı Korunmasına Ait Sözleşme: Yürürlük 1978, TR 1995'te taraf. Kıyı alanlarını kapsayacak biçimde genişletildi. Yürürlük 2004, TR onay 2002
- Deniz çevresini, ekolojik dengesini korumak/geliştirmek, kaynaklarına ve meşru kullanma şekillerine tehditleri kaldırmak
- Antarktika Andlaşması** 1959'da imzalandı, TR 1995'te taraf
- Antarktika'yı barış ve bilime adanmış doğal koruma alanı olarak güvenceye alma
- Su potansiyeli/buzulları/okyanus akımlarıyla Dünya iklimini düzenleyen sera gazları yutak alanı

- Antarktika Antlaşmalar Sistemi: 1964 Antarktik Flora ve Faunanın Korunması İçin İttifak Edilen Önlemler Sözleşmesi; 1972 Antarktik Ayı Balıklarının Koruma Sözleşmesi; 1980 Deniz Canlı Kaynaklarının Korunması Hususunda Sözleşme; 1991 Çevre Koruma (Madrid) Protokolü
- Madrid Protokolü: Antarktika çevresi ile bağlı/ilgili ekosistemlerin korunması
- Yürürlük 1998, TR onay 2017.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Diğer İlgili Uluslararası Antlaşmalar (2)

(Türkiye Taraf)

Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi (Bern) Yürürlük 1982, TR onay 1984
Yabani flora ve fauna ile doğal ortamları, bilhassa nesli tehlikede türler, özellikle endemikler ve tehlikedeki yaşama ortamlarının muhafazası geliştirilmeli; planlama/kalkınma politikalarında, kirlenmeyle mücadelede özen gösterilmeli

BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi Yürürlük 1993, TR 1996'da taraf
Biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı. Ek Kartagena Biyogüvenlik Protokolü
Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Stratejisi ve Eylem Planı (2007)

Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öne Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşme
(Ramsar) Yürürlük 1975, TR onay 1994; 14 sulak alanımız listede
Sulak alan ekosistemlerinin ve bağlı bitki ve hayvan topluluklarının korunması
Aksaz Gölü, Sinop (14 Ramsar alanı içinde)

BM Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi Yürürlük 1996, TR 1998'de taraf
İklim değişimi ve insan aktiviteleriyle oluşan çölleşme/kuraklıkla mücadele,
arazi ve su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi
TR Çölleşme ile Mücadele Ulusal Stratejisi ve Eylem Planı 2015-2023;
Ulusal Kuraklık Yönetimi Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2017-2023;
TR Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı (2018-2022)

Toprak & Su

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Bazı Ülkelerde Kod İklim Değişikliği Kanunları

- **Birleşik Krallık İklim Değişikliği Kanunu 2008:** Karbon yönetimini geliştirmek, düşük karbon ekonomisi. 2050'ye en az %80 azaltım. İklim Değişikliği Komitesi: Yıllık raporunu Hükümet cevaplamalı. Hükümet Parlamentaoya: Karbon bütçeleri ve emisyonları yıllık raporu; en az 5 yılda bir iklim değişikliği riskleri raporu ve programı. (The Climate Change Act 2008 (2050 Target Amendment) Order 2019 - Düzenleme ile ülkenin 2008 yılı tarihli İklim Yasasına, 2050 yılında net sıfır karbon emisyonuna ulaşılması hedefi eklendi.
- ✓ **Grantham İklim Değişikliği ve Çevre Araştırma Enstitüsü BK İklim Değişikliği Kanununun On Yılı Raporu:** Uygulama analizi ve iyi bir kod iklim kanununun nitelikleri
- **İsveç İklim Kanunu 2018:** Emisyonların azaltılması, iklim değişikliğiyle mücadelede çevrenin korunması/geliştirilmesi. İklim politikası, Parlaentonun emisyon hedeflerine dayanmalı. Bütçe tasarısına iklim raporu eklenmeli, 4 yılda bir iklim politikası eylem planı hazırlanmalı. 2045'e kadar karbon nötr.
- **Fransa Yeşil Büyüme İçin Enerji Dönüşümü Kanunu 2015:** Sera gazı emisyonunu, nihai enerji ve fosil yakıt tüketimini, atıkları azaltma; yenilenebilir ve nükleer enerji payını yükseltme; enerji yoksulluğuyla mücadele; bina stokunu yenileme, yeni binaların enerji/çevre performansını iyileştirme; temiz ulaşım; atık yönetimi ve geri dönüşüm ekonomisi.
- **Almanya Eyaletleri İklim Kanunları:** Kuzey Ren Vestfalya İklim Koruma Kanunu 2013, Baden-Württemberg İklim Koruma Kanunu 2013
- **Avusturya Sera Gazı Emisyonlarının Maksimum Miktarlarının Gözlemlenmesi ve İklim Koruması için Etkili Önlemlerin Geliştirilmesi Hakkında Federal Kanun 2011:** Yıllık faaliyet raporlarıyla sektörlerin (enerji ve endüstri/trafik/bina/tarım/atık yönetimi/florlu gazlar) emisyon azaltma hedefleri. Ulusal İklim Koruma Komitesi
- **Avusturya İklim ve Enerji Fonu Kanunu 2007:** Yenilenebilir enerji sistemlerinde araştırma, yeni ulaşım sistemlerini geliştirme, ticari iklim azaltma önlemlerini hızlandırma
- **İrlanda Fosil Yakıtlardan Geri Çekilme Kanunu 2018:** İrlanda Stratejik Yatırım Fonunun fosil yakıt sektöründeki yatırımlarını 5 yılda çekmesi ve yeni yatırım yapılmaması. Fosil yakıt (kömür/petrol/doğalgaz) arama, çıkarma veya rafine etme geliri toplam gelirinin %20 + şirket: fosil yakıt şirketi.
- **Pakistan'ın iklim kod kanunu,** iklim bakanlığı
- **Hollanda iklim kod kanunu**

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Sürdürülebilir Kalkınma ve İklim Değişikliği

Dünya

Yeni İklim Rejimi 'ndeki Yeri

- Küresel Müşterek Olan Yeryüzünün İklim Sisteminin Korunması Politikası
- Küresel Adalet Politikası (İklim Adaletsizliği Diğer Küresel Adaletsizliklerin Testi)

Sürdürülebilir Kalkınma Politikası

- Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH-SDGs)
- Sürdürülebilir Kentleşme (Habitat Yeni KentSEL Gündem)
- Afetlere Hazırlık (Sendai Çerçevesi) - Etkilere Uyum ve Dirençlilik.
- **İklim Eyleminin Yan Faydaları**
Enerji Güvenliği
Hava Kalitesinin Korunması
Dayanıklı Altyapı;
Teknolojik Sıçrama
Ekonomik Kazanım; vb.)

Paris A, "3 Küresel Uyum Amacı'ndaki Yeri

1. Uyum kapasitesini güçlendirmek
2. Sürdürülebilir kalkınma bakışıyla kırılma noktalarını azaltıp dirençliliği artırmak
3. Sıcaklık hedefi bağlamında yeterli uyum önlemlerinin alınabilmesini güvenceye almak.

Türkiye

Kalkınma Politikalarındaki Yeri (Sektörlerin durum analizleri yapıyor, politikalar hazırlanıyor, amaç ve hedefler belirleniyor)

10. Plan

- Kalkınma Planı : "İklim Değişikliği ve Çevre", "Gıda, Su ve Doğal Kaynakların Etkin Kullanımı", "Yaşanabilir Mekanlar, Sürdürülebilir Çevre"
- Temel politikalar: Üretim ve tüketimde çevre standartlarının rekabetçilik ve yeşil büyüme anlayışıyla geliştirilmesi; iklim değişikliğiyle mücadelenin ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilir kullanımının gözetilmesi
- Hedefler: Başta iklim değişikliği olmak üzere su havzalarındaki faaliyetlerin su miktarına ve kalitesine etkilerinin değerlendirilerek havzalarda su tasarrufunun sağlanması, kuraklıkla mücadele ve kirliliği önlemeye yönelik önlemlerin alınması
- **Öncelikli Dönüşüm Programları:** Yapısal sorunlarda/kritik reform alanlarında 25 özel uygulama programı: Enerji Verimliliğinin Geliştirilmesi; Yerli Kaynaklara Dayalı Enerji Üretim; Tarımda Su Kullanımının Etkinleştirilmesi; Rekabetçiliği ve Sosyal Uyum Geliştiren KentSEL Dönüşüm
- **Orta Vadeli Program (Yeni Ekonomi Programı):** "Dengelenme, Disiplin, Değişim" Cari açığa karşı yenilenebilir ve yerli enerji kaynakları
- **2019 Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı:** "Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme" "Tarım ve Gıda" "Enerji" "Turizm" "İnşaat" "Yaşanabilir Mekanlar, Sürdürülebilir Çevre" "Çevrenin Korunması ve Sürdürülebilir Kalkınma" "Toprak ve Su Yönetimi" "Afet Yönetimi".

•11. Kalkınma Planı

• Karadeniz Bölgesi İklim Değişikliği Eylem Planı (112Temmuz 2019.)

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Türkiye'de İklim Değişikliği ile Mücadelenin Mevzuat, Kurumsal Yapı ve Kamu Politikalarında Yeri

2. Bölüm

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Türk Mevzuatında İklim Değişikliği

Yasa, Strateji, Politika, Program,
Plan, Proje ve Uygulama...

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

ENERJİ İLE İLGİLİ KANUNLAR

ENERJİ VERİMLİLİĞİ KANUNU

- **Amaç:** Ekonomik yükün hafifletilmesi/çevrenin korunması için enerjinin etkin kullanımı, verimliliğin artırılması, israfının önlenmesi
- **Kapsam:** Endüstriyel işletmelerde, binalarda, elektrik üretim tesislerinde, iletim ve dağıtım şebekeleri ile ulaşımda enerji verimliliğinin artırılması, bilincinin geliştirilmesi, YEK'den yararlanılması
- **Enerji verimliliği:** Binalarda yaşam standardı ve hizmet kalitesini, endüstriyel işletmelerde üretim kalitesi ve miktarını azaltmadan enerji tüketimini azaltmak
- “Eğitim ve bilinçlendirme”: **İklim değişikliği** ve çevrenin korunmasında enerji verimliliğinin önemi ile günlük hayatta enerjinin verimli kullanımı
- Enerji Verimliliği Stratejisi 2012 – 2023
- Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı 2017-2023

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARININ ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİ AMAÇLI KULLANILMASINA İLİŞKİN KANUN

- **Amaç:** YEK'ten elektrik üretiminin yaygınlaştırılması; kaynak çeşitliliğinin artırılması, **sera gazı emisyonlarının azaltılması**, atıkların değerlendirilmesi, çevrenin korunması ve imalatın geliştirilmesi
- **YEK:** Hidrolik/rüzgâr/güneş/jeotermal/biyokütle ve çöp gazı dâhil ondan sağlanan gaz/dalga/akıntı enerjisi/gel-git gibi **fosil olmayan enerji kaynakları**
- **YEKDEM:** YEK'den elektrik üretiminde sabit fiyatlı garantili alıma dayalı destekleme mekanizması
- Türkiye Ulusal Yenilenebilir Enerji Eylem Planı 2013-2023

JEOTERMAL KAYNAKLAR VE DOĞAL MİNERALLİ SULAR KANUNU

- Kaynakların etkin aranması, araştırılması, geliştirilmesi, üretilmesi, korunması, çevreyle uyumlu ve ekonomik değerlendirilmesi.
- Enerji retimi dışında kullanım Şekilleri nedeniyle jeotermal kaynaklar ayrı kanun konusu
- Jeotermal kaynak dağıtımı/retimi Őirketleri, elektrik tarifeleri/teşvik/haklarda sanayi ve atık arıtma kuruluğu

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

ENERJİ PİYASALARINI DÜZENLEYEN KANUNLAR

- Elektrik Piyasası Kanunu: Elektrik çevreyle uyumlu şekilde sunulmalı. Üretim tesisleri çevre mevzuatına 31/12/2019'a kadar uyum sağlamalı. YEK alanlarında elektrik üretimini kolaylaştırıcı ve teşvik edici hükümler var.
- Doğal Gaz Piyasası Kanunu; Sıvılaştırılmış Petrol Gazları Piyasası Kanunu; Petrol Piyasası Kanunu: Çevreye ilişkin şartlar getirilmekte

FOSİL YAKITLARLA İLGİLİ KANUNLAR

- Türk Petrol Kanunu: Ham petrol ve doğal gazın millî menfaatlere uygun olarak hızlı/sürekli/etkili aranması, geliştirilmesi ve üretilmesi
- ✓ İnsan sağlığının bozulmasına, çevrenin kirlenmesine, kültür ve tabiat varlıklarının tahribine sebep olan/olabilecek fiil ve ihmal tehlikeli fiil
- ✓ Tesis, ekipman yöre halkının yaşamını zora sokmayacak, doğa ve çevreye zarar vermeyecek şekilde kurulmalı
- ✓ Yüzey, yer altı, kıyı ve deniz suları miktar ve kalitesiyle korunmalı
- Maden Kanunu: Kömürün çıkarılması kapsamında.
- ✓ Madencilikte çevre ile uyum gözetilmeli. Yatırıma, çevresel etkilerle kısıtlama getirilebilir.
- ✓ Ormanlar ve koruma alanlarında gerekli izinler alınmalı. İçme ve kullanma suyu rezervuarlarını etkileyebilecek faaliyetler çevre ve insan sağlığına zarar vermemeli.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

TARIMLA İLGİLİ KANUNLAR

TARIM KANUNU

- **Amaç:** Tarım sektörünün/kırsal alanın, kalkınma plân ve stratejileri doğrultusunda geliştirilmesi, desteklenmesi
- Çevrenin, biyolojik çeşitliğin ve ekosistemlerin korunması, toprak/su kaynaklarının geliştirilmesi, doğal afetlerle mücadeleye atıflar
- **Tarım politikaları**
- ✓ İlkeleri: Üretim ve kalkınmada bütüncül yaklaşım ile sürdürülebilirlik, insan sağlığı ve çevreye duyarlılık
- ✓ Öncelikleri: Doğal afetlere karşı risk yönetiminin geliştirilmesi; arazi kullanım plânının yapılması; toprak/su kaynaklarının geliştirilmesi ve rasyonel kullanımı

TOPRAK KORUMA VE ARAZİ KULLANIMI KANUNU

- Toprağın korunması/geliştirilmesi, çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınmaya uygun planlı/dengeli/verimli kullanımı ve yönetimi
- **Arazi kullanım plânları:** Ülkesel ve bölgesel plânlamalara temel ve diğer fizikî plânlamalara veri oluşturmakta
- ✓ Su potansiyeli, toprağın niteliği, arazinin yeteneği ve diğer özellikleri gözetilerek uygun kullanım şekilleri
- ✓ Tarım/mera/orman/yerleşim alanları, sosyal ve ekonomik amaçlı altyapı tesisleri ile diğer arazi kullanım şekilleri
- Büyük ova koruma alanı: Tarımsal üretim potansiyeli yüksek, toprak kaybı/arazi bozulmalarının hızlı geliştiği ovalar
- Erozyona duyarlı alanların korunması; **iklim değişiklikleri**/insan faaliyetleri gibi nedenlerle bozulan, çölleşen alanlarda önlemler

SULAMA ALANLARINDA ARAZİ DÜZENLENMESİNE DAİR TARIM REFORMU KANUNU

- Toprağın verimli işlenmesi, işletilmesi, korunması, toplulaştırılması, parçalanmasının önlenmesi, topraksız çiftçilerin aile işletmesi kurabilmeleri
- Toprak/su kaynaklarının ekolojik/ekonomik şartlara, modern tarım usullerine göre kullanılması.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

TARIM SIGORTALARI KANUNU

- Kuraklık/dolu/don/sel/fırtına/hortum/heyelan gibi iklim olaylarının da bulunduğu riskler nedeniyle üretici zararlarının tazmini

TABIÎ AFETLERDEN ZARAR GÖREN ÇİFTÇİLERE YAPILACAK YARDIMLAR HAKKINDA KANUN

- Yangın, yersarsıntısı, yer kayması, fırtına, taşkın, sel, don, dolu, kuraklık, haşere, hastalık vb.den zarar gören çiftçilere yardım

TOHUMCULUK KANUNU

- Bitkisel üretimde verimi, kaliteyi yükseltmek; tohumluk kalite güvencesini sağlamak, üretim ve ticaretini düzenlemek;
- Tarla, bağ-bahçe, orman ve diğer bitki türleri çoğaltım materyaline ait çeşitlerin ve genetik kaynakların kayıt altına alınması, tohumlukların üretimi, sertifikasyonu, ticareti, piyasa denetimi
- Yerel Çeşitlerin Kayıt Altına Alınması, Üretilmesi ve Pazarlamasına Dair Yönetmelik

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

YUTAK ALANLARI İLE İLGİLİ KANUNLAR

- **Orman Kanunu:** Ormanların korunması ve sürdürülebilir yönetimi
- **Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi İle Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun: (2 B Kanunu)**
- **Kadastro Kanunu:** Taşınmazların sınırlarını arazi/harita üzerinde belirterek hukukî durumlarını tespit etme. Orman kadastro, toprak ve su kaynakları yönetimi ve arazi kullanım planlamasıyla ilişkili
- **Mera Kanunu:** Mera, yaylak, kışlak, otlak, çayır alanların belirlenmesi, tahdidi, tahsisi, kullandırılması, bakım ve ıslahıyla verimliliklerinin artırılması ve sürdürülmesi, kullanımlarının denetlenmesi, korunması ve gerektiğinde kullanımın değiştirilmesi
- **Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun:** Zeytinlik alanların korunması/bakımı, sektörün geliştirilmesi

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

- **Milli Parklar Kanunu:** Milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarının belirlenmesi ve korunması
- **Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu:** Tabiat varlıkları, tabiat özellikleri ile korunması gerekli sit alanları, korunma alanları ve doğal (tabii) sit alanlarının korunması ve kullanılması
- **Turizmi Teşvik Kanunu:** Turizm sektöründe yatırım ve teşvikler
- **Sulak Alanlar ve Su Kaynakları ile İlgili Kanunlar:**
 - ✓ Yeraltı Suları Hakkında Kanun: Yeraltı suları Devletin hüküm ve tasarrufu altında
 - ✓ Kıyı Kanunu: Deniz, tabii ve suni göl, akarsu kıyıları ile çevreleyen sahil şeritlerini doğal, kültürel özellikleriyle koruma, yararlanma
 - ✓ Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma Kanunu: Su altında kalan veya su baskınlarına uğrayabilecek sahalar
 - ✓ Çevre Kanunu: Su doğal kaynak. Ötrofikasyon riski yüksek kıyı ve iç su alanlar hassas alan. Ekolojik önemi olan, çevre kirlenmeleri ve bozulmalarına duyarlı toprak ve su alanları ÖÇK Bölgesi olarak belirlenebilir. Sulak alanların doğal yapı ve dengeleri korunmalı. Doldurma/kurutmayla arazi kazanılamaz. Deniz/su kaynakları/su ürünleri istihsal alanları korunarak kullanılmalı.
 - ✓ 2014-2023 Ulusal Havza Yönetim Stratejisi, Havza Koruma Eylem Planları, Nehir Havzası Yönetim Planları.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

YAPILAŞMA (BİNA SEKTÖRÜ) İLE İLGİLİ KANUNLAR

İMAR KANUNU

- Yerleşme yerleri ile yapılaşmaların; plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun teşekkülü
- Bakanlık; enerji verimli, iklim duyarlı ve ekolojik özellikli plan/proje/yapılar hazırlayabilir, inşa edebilir, kredilendirebilir
- Arazi kullanımı ve yapılaşmada sadece mekânsal strateji planları, çevre düzeni planları ve imar planları kararlarına uyulmalı
- 29/11/2018 tarihli ve 7153 sayılı Çevre Kanunu ve Bazı kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la İmar Kanunu'na eklenen ek 6'ncı madde ile 01/06/2019 tarihinden itibaren yeni imar planlarında, ulaşım amaçlı bisiklet yolları ve bisiklet park istasyonları bulunması zorunlu hale getirilmiş; topoğrafya ve arazi eğimi nedeni ile bisiklet yolu yapılamayan yerlerde ise yaya yolları düzenleneceği öngörülmüştür.

YAPI DENETİMİ HAKKINDA KANUN

- Can/mal güvenliği için imar plânına/fen/sanat/sağlık kurallarına/standartlara uygun kaliteli yapı yapılması için proje ve yapı denetimi.
- Malzemelerin teknik ve standart özellikleri ısı yalıtımlı/düşük enerjili

GELİR VERGİSİ KANUNU

- Enerji verimliliği ve tasarrufunu teşvik: Meskenlerde çatı/cephe uygulamalı YEK'den üretilen elektriğin satışına muafiyet, ticari kazançta/ gayrimenkul sermaye iradında ısı yalıtımı/ enerji tasarrufu harcamaları indirilecek gider.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

AFET RİSKİ ALTINDAKİ ALANLARIN DÖNÜşTÜRÜLMESİ HAKKINDA KANUN (Kentsel dönüşüm)

- Afet riski bulunan kentsel alanların dönüştürülerek sağlıklı ve güvenli yaşama çevreleri oluşturmak

AFET SİGORTALARI KANUNU

- Binalarda zorunlu deprem sigortası ile sigorta şirketlerince teminat verilemeyen, verilmesinde güçlük olan sel, yer kayması, fırtına, dolu, don, çığ vb. afetler ve risklerle oluşabilecek zararları karşılayabilecek teminatlar

UMUMİ HAYATA MÜESSİR AFETLER DOLAYISIYLA ALINACAK TEDBİRLERLE YAPILACAK YARDIMLARA DAİR KANUN

- Deprem, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ vb. afetlerde yapıları ve kamu tesisleri genel hayata etkili zarar gören/görmesi muhtemel yerlerde

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

MOTORLU TAŞITLARLA İLGİLİ KANUNLAR

ÖTV KANUNU VE MTV KANUNU

- Motorlu taşıtlara ilk satışta ÖTV, her yıl MTV. ÖTV’de ana kıstas silindir hacmi (motor büyüklüğü). MTV’de ana kıstas silindir hacmi, ilave kıstaslar taşıt değeri ve yaş. Elektrikli araçlarda motor silindiri olmadığından vergileme ölçütlerine “motor gücü” eklendi.
- Elektrikli ve küçük motor hacimli otomobillere daha düşük ÖTV/MTV. ÖTV, “Sadece Elektrik Motorlu” araçta muadilinden düşük. MTV, «sadece elektrik motorlu» taşıtta, muadilinin 1/4’ü
- Düşük emisyonlu biyoyakıt, sıvılaştırılmış doğalgaz gibi yakıt türlerine vergi oranları ile fiyat avantajı sağlanmakta

HURDA ARAÇ TEŞVİKİYLE İLGİLİ KANUNLAR

- Yeni araç alımında vergi indirimi; vergi borçları ve cezaları ile trafik cezalarının silinmesi teşvikleriyle emisyonu yüksek eski araçların hurdaya ayrılıp trafikten çekilmesi
- En son 21/03/2018-7103 sayılı Kanun: 2019 sonuna kadar 1997 ve altı model araçların hurdaya verilmesinde/ihracatında MTV ve idari para cezalarının silinmesi, yeni araç alımında ÖTV indirimi

KARAYOLLARI TRAFİK KANUNU

- Karayollarında trafik düzeni ve güvenliği önlemleri; motorlu araçlara ilişkin teknik esaslar
- Motorlu araç kaynaklı sera gazlarına ve yakıt verimliliğine ilişkin olarak gaz emisyonlarının Euro sınır değerlerini sağlama, teknik şartlar, dolaşımda uygunluk, yakıt tüketiminin ve CO₂’in ölçülmesi gibi düzenlemeler yönetmeliklerde.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

ÜRÜNLERE VE TÜKETİCİLERE İLİŞKİN KANUNLAR

Motorlu taşıtları/ elektrikli aletleri de kapsamakta olup, bu mevzuat çevreye etkileri ile enerji tüketimleri açlarından iklim değişikliğini ilgilendirmektedir.

ÜRÜNLERE İLİŞKİN TEKNİK MEVZUATIN HAZIRLANMASI VE UYGULANMASINA DAİR KANUN

- Ürünlerin piyasaya arz koşulları, uygunluk değerlendirmesi, üretici/dağıtıcı yükümlölükleri, piyasa gözetimi ve denetimi
- Ürünler için temel gerekler: Sağlık, can/mal güvenliği, hayvan/bitki yaşam ve sağlığı, çevre ve tüketicinin korunması için asgarî güvenlik koşulları
- Üretim/ithalde teknik standartlar: Teknik düzenlemelerde sera gazı emisyonu, ozon tabakasını etkileyen gazlar ve enerji verimliliği gereklilikleri
- Elektrikli eşyaların, araç lastiklerinin enerji verimliliği şartları/etiketlemesi ile motorlu taşıt emisyonlarına; yapı malzemeleri ve işlerindeki temel gereklere ilişkin yönetmelikler

TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN

- Tüketici sağlığı/güvenliği/ekonomik çıkarlarını koruma, tüketiciyi çevresel tehlikelerden koruma, aydınlatma, bilinçlendirme
- Ürünler/hizmetler çevreye zarar vermemeli, idari/teknik düzenlemelere uygun olmalı; elektrikli aletler enerji sınıfı/özellikleri kolayca anlaşılır etiketlenmeli.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

ÇEVRE KANUNU

- **Amaç:** Sürdürülebilir çevre ve kalkınma ilkeleri doğrultusunda çevrenin korunması
- **Genel ilkeler:** Arazi ve kaynak kullanımı ile ekonomik faaliyetlerin **sürdürülebilir kalkınma** çerçevesinde değerlendirilmesi; doğal kaynakların ve enerjinin verimli kullanılması; çevrenin korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi ve giderilmesi için zorunlu standartlar ile ekonomik araçlar ve teşvikler kullanılması
- Ülke fizikî mekânında, koruma-kullanma dengesiyle imar plânlarına esas teşkil edecek bölge ve havza bazında çevre düzeni plânları
- Çölleşme ve iklim değişikliği ile mücadele çalışmaları, ödenek öngörülecek çalışmalar arasında
- **İdari para cezası:** Baca gazı emisyonlu işletmeleri izinsiz açan/fazla emisyona neden olanlara, emisyon ölçümü yaptırmayan motorlu taşıt sahiplerine.
- Toprağın korunması ve kirliliğinin önlenmesi, giderilmesi; anız yakılması, çayır ve meraların tahribi ve erozyona sebebiyet verecek faaliyetlerin yasaklanması; hava kalitesinin korunması ve hava kirliliğinin önlenmesi
- **ÇKÖF:** fFondan desteklenecek alanlar arasında iklim değişikliği ile mücadele projeleri/çalışmaları var.
- 29/11/2018 tarihli ve 7153 sayılı Çevre Kanunu ve Bazı kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la , 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi şöyle değiştirilmiştir: h) Çevrenin korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi ve giderilmesi için uyulması zorunlu standartlar ile vergi, harç, katılma payı, yenilenebilir enerji kaynaklarının ve temiz teknolojilerin teşviki, geri kazanım katılım payı, plastik poşet ve plastik ambalaj kullanımının azaltılması, depozito uygulaması, emisyon ücreti, kirlenme bedeli ve kirliliğin önlenmesine yönelik teminat alınması ve **karbon ticareti gibi piyasaya dayalı mekanizmalar ile ekonomik araçlar ve teşvikler kullanılır.** Bu hususlara ilişkin idari ve teknik usul ve esaslar

Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.” **WEglobal**

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Kod İklim Kanunlarında Artış Eğilimi

- Grantham Enstitüsü **İklim Değişikliğinde Kanun Yapımı ve Adli Süreçlere İlişkin Küresel Eğilimler: 2018'de Durum Raporu**: iklim kanunu/politika belgeli ülkeler
- *“uluslararası hedefleri uygulanabilir ulusal yasa ve politikalara aktarma ve eyleme dönüştürme yeteneği, Paris Anlaşması'nın başarısı üzerinde büyük bir etkiye sahip”*
- İklim adaleti/davaları *“iklimi ve hakları birbirine bağlayan yeni bir stratejik hukuk sınavı”* *“mahkemelerin, Paris Anlaşması ile ülkelerin eylemlerinin tutarlılığına hükmetmesi.”*

Türkiye'de Kod İklim Kanunu Gerekli mi?

- İklim değişikliğiyle mücadelede müstakil düzenlemeye (kod kanun) konu değil
- Uluslararası antlaşmalar iç hukukta iklim mevzuatına ve uygulanan politikalara etkili
- Kanunlarda az da olsa iklim değişikliğine atıf/vurgu var. Yutak alanların korunmasına ilişkin kanunlar mevcut. Enerji, bina, tarım ve ulaştırma sektörlerinde ikincil düzenlemelerde doğrudan ve dolaylı olarak iklim değişikliğine yönelik düzenlemeler var. Afet yönetiminde kurumsal yapı ve müdahale kapasitesi güçlü.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ⁽¹⁾

- Analitik bütçe/fonksiyonel sınıflandırma **“05 çevre koruma hizmetleri”** Atık hizmetleri, kanalizasyon ve atık su faaliyetleri, atmosfer, hava ve iklim koruma, toprak ve yeryüzü sularının korunması, gürültünün azaltılması, radyasyona karşı korunma, doğal ortamın/örtünün korunması
- ikinci düzey fonksiyonel kodları ve başlıkları: 1 Atık Yönetimi Hizmetleri 2 Atık Su Yönetimi Hizmetleri 3 Kirliliğin Azaltılması Hizmetleri 4 Doğal Ortamın ve Bio Çeşitliliğin Korunması 8 Çevre Korumaya İlişkin Araştırma ve Geliştirme Hizmetleri 9 Sınıflandırmaya Girmeyen Çevre Koruma Hizmetleri
- **“0.5.3. Kirliliğin Azaltılması Hizmetleri”** Atmosfer, hava ve iklim koruma, toprak ve yeryüzü sularının korunması, radyasyona karşı korunma, hava kalitesini etkileyen kirletici salınımları ve sera etkisi yaratan gaz emisyonlarını kontrol altında tutma ya da önlemeye yönelik tedbirler
- 2019 Bütçe Kanunu’nda 05 ödenek tahsisi: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, DSİ

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ (2)

- Vergi gelirlerinin %11'i petrol/doğalgaz ürünleri ile motorlu taşıtlardan alınan ÖTV'den. MTV toplam vergi gelirlerinin %2'si.
- TPAO'dan yaklaşık yarım milyar TL, petrolden devlet hissesi olarak da 1 milyar TL'ye yakın gelir tahmini.
- İstisna, muafiyet, düşük oran gibi vergi uygulamalarında petrolün aranması, çıkarılması ve taşınması; birincil yakıtı doğalgaz ve ikincil yakıtı akaryakıt olan santrallara mal teslimleri.
- Binalarda ısı yalıtımı ve enerji tasarrufu işlemleri; EPIAŐ enerji piyasaları ve emisyon ticareti işlemleri damga vergisinden müstesna.
- E Cetveli: GAP, KOP, DAP ve DOKAP Bölge Kalkınma İdareleri ödeneklerini yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği, sulama sistemlerinin rehabilitasyonu, hayvancılık ve bitkisel üretim altyapısı, doğal kaynakların korunması ve geliştirilmesi, kırsal kalkınma ve evre proje ve faaliyetlerinde diğer kamu kurum ve kuruluşlarına kullanırabilir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

2019 BÜTÇE GEREKÇESİ:

- *“Enerji tüketiminde tasarruf sağlanması, iklim değişikliği ve çevre kirliliği ile mücadele edilmesine yönelik vergi politikaları çalışmalarına devam edilecektir.”*
- *“İklim değişiminin, toprak-su kaynakları ve doğal afetler üzerindeki etkilerinin belirlenmesi ile ilgili çalışmaların etkinliğini artırmaya, olası olumsuz sonuçlarla ilgili karar vericileri doğru yönlendirmeye ve iklim değişikliğine uyum konusunda üretici bilinci geliştirilmesine Ayrıca, ... karbon salınımının azaltılmasıyla ilgili Tarım Sektörü Karbon Yönetimi Stratejisi ... çalışmalara öncelik verilecek...”*

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak abalarn Desteklenmesi Projesi

İklim değişikliğiyle mücadelede kurumsal sorumluluklar

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

- ✓ İklim değişikliğiyle ilgili iş ve işlemleri yürütmek; küresel iklim değişikliği ve gerekli tedbirlerin alınması için plan ve politikaları belirlemek
- ✓ BMİDÇS Sekreteryası Ulusal Odak Noktası

ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- ✓ *Küresel iklim değişikliği ve ozon tabakasının incelenmesi ile ilgili tedbirlerin alınmasına yönelik koordinasyon*
- ✓ *başta YEK, temiz enerjiyi teşvik, yakıtların hava kirliliğine yol açmayacak şekilde kullanılabilmesi*
- ✓ *Motorlu kara taşıtlarının egzoz emisyonlarının kontrolü usul ve esasları ile standartlarını belirlemek*

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ve UYUM DAİRESİ BAŞKANLIĞI

1. İklim Değişikliği Politikaları
2. İklim Müzakereleri ve Uluslararası Politikalar
3. Sera Gazları Emisyonlarının İzlenmesi
4. Yerel İklim Değişikliği Politikaları
5. İklim Değişikliği Ar-Ge ve Uygulama
6. Ozon Tabakasının Korunması

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

- **Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim GM:** Çevre kirliliği oluşturan faaliyet ve tesislerin emisyon, deşarj ve atıklar ile arıtma ve bertaraf sistemlerini izlemek/denetlemek; motorlu kara taşıtları egzoz emisyonlarının standartlara uygunluğunu belgelemek/izlemek/denetlemek
- **Mekansal Planlama GM:** Yerleşme, yapılaşma ve arazi kullanımı, mekânsal strateji planları, çevre düzeni planları, imar planları, sektörel planlar; bütünleşik kıyı alanları yönetimi ve planlaması
- **Yerel Yönetimler GM:** Mahalli idarelerin geliştirilmesi ile yatırım ve hizmetlerinin kalkınma planları ile yıllık programlara uygun şekilde yapılmasını gözetmek
- **İklim Değerikliği ve Hava Yönetimi Koordinasyon Kurulu (İDHYKK):**
 - ✓ Üyeleri: Çeşitli bakanlıklar ile TOBB, TÜSİAD, MÜSİAD, AFAD ve TÜİK
 - ✓ Çalışma Grupları: Sera Gazı Emisyon Azaltımı; İklim Değerikliğinin Etkileri ve Uyum; Sera Gazı Emisyon Envanteri; Finansman; Teknoloji Geliştirme ve Transferi; Eğitim, Bilinçlendirme ve Kapasite Geliştirme; Hava Yönetimi.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Stratejik Planı (2018-2022): İklim değişikliği hedeflerini ve maliyet tahminlerini içeriyor.

- ✓ Stratejik amaçlarda birinci eksen evre, birinci amaç çevrenin ve tabiatın korunması, iklim değişikliği ile mücadele
- ✓ Hedefler: Hava kirliliğinin önlenerek hava kalitesinin iyileştirilmesi, iklim değişikliği ile mücadele edilmesi, iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlanması için tedbirler alınması, uluslararası yükümlülüklerin yerine getirilmesi ve ozon tabakasının korunması
- ✓ Durum analizi bulguları: *Küresel iklim değişikliğinde sorumluluklar yerine getirilmekte, milli menfaatlerin korunması sürdürülmekte; sera gazı emisyonlarının azaltılması ve iklim değişikliğine uyum plan, proje ve mevzuat çalışmaları sürmekte; Montreal Protokolü kapsamında OTİM tüketimi hızla azalmaktadır.*

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Tarım ve Orman Bakanlığı (1)

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK - Bitkisel ve hayvansal üretim ile su ürünleri üretimi, tarımın geliştirilmesi, gıda üretimi/güvenliği, kırsal kalkınma, toprak ve su kaynaklarının korunması, tarımsal piyasaların düzenlenmesi

ORMAN VE SU İŞLERİ - Ormanlar, tabiat, koruma alanları, sulak alanlar ve biyolojik çeşitliliğin korunması, yönetimi, geliştirilmesi; çölleşme/erozyonla mücadele; su kaynaklarının korunması/sürdürülebilir kullanımı; meteorolojik olayların izlenmesi

- **Tarım Reformu GM:** Yerel kırsal kalkınma kapasitesi/yaşam kalitesinin iyileştirilmesi; sulamada verimlilik; toprağın korunması; tarımsal çevre/arazinin geliştirilmesi; iklim değişiklikleri, kuraklık, çölleşme, diğer tarımsal afetler ve tarım sigortası hizmetleri

- **Bitkisel Üretim GM:** İnsan sağlığı ve ekolojik dengeyi gözeterek yeni üretim şekilleri ve kirliliğin önlenmesi eş güdümü; çayır, mera, yaylaklar ve kışlakların ıslah ve muhafazası; tarım havzalarına ilişkin hizmetler
- **Çölleşme ve Erozyonla Mücadele GM:** Toprağın korunması ve tabii kaynakların geliştirilmesi amacıyla; çölleşme ve erozyonla mücadele, çığ, heyelan ve sel kontrolü ile entegre havza ıslahı ve su havzaları ile ilgili çalışmalar.
- **Doğa Koruma ve Milli Parklar GM:** Koruma alanları ve sulak alanların tespiti/korunması/geliştirilmesi/yönetimi; yaban hayatı ile orman içi sulak alanların, uluslararası sözleşmelerle korunan bitki ve hayvan türleri ile alanların korunması/geliştirilmesi
- **Su Yönetimi GM:** su kaynaklarının korunması/iyileştirilmesi/kullanımı politikalarını belirleme; sucül çevrenin korunması, geliştirilmesi için nehir havza ve taşkın yönetimi; iklim değişikliğinin su kaynaklarına etkisi çalışmaları

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Tarım ve Orman Bakanlığı⁽²⁾

Gıda, Tarım ve Hayvancılık 2018-2022 Stratejik Planı

- İklim değişikliği, su kaynaklarındaki azalma, toprak ve su kirliliği, risk ve tehdit. İklim değişikliğine uyum tedbirleri öngörülmektedir.

Orman ve Su İşleri 2017-2021 Stratejik Planı

- Fırsat: İklim değişikliğine uyumda görevlerin artması.
- Tehdit: Orman/su kaynaklarında azalma, kontrolsüz atıklar, kirleticiler, çölleşme-kuraklık vb. tabii etkenler, doğal ekosistem/yaban hayatı sahalarının daralması.
- “Ne yapmalı? Doğru orman ve su politikaları (suyun verimli kullanımı, arazi bozulmasını önleme, korunan alanların arttırılması).”

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Meteoroloji Genel Müdürlüğü (MGM)

Tarım ve Orman Bakanlığı (Bağlı kuruluş)

Araştırma DB: Doğal afetler, iklim/iklim değişikliği araştırma/geliştirme ve çevresel faaliyetlere yönelik meteorolojik çalışmalar

- Klimatoloji ŞBM: İklim ve iklim değişikliği konularında izleme/araştırma/model çalışmaları, iklim projeksiyonları, iklim değişikliğinin etkilerine uyum ve zarar azaltma ile ozon ve ultraviyole radyasyonu araştırmaları
- Çevre ŞBM: Çevre ve yenilenebilir enerji konularında araştırma ile ÇED'e tabi yatırımlara görüş verme
- Zirai Meteoroloji ŞBM: Kuraklık analizleri ile bitki iklim istekleri ve modelleri çalışmaları
- Hidrometeoroloji ŞBM: ani taşkın ve erken uyarı çalışmaları
- Meteorolojik Afetler ŞBM: afet tahmin ve erken uyarı, hazırlık ve acil durum yönetimine katkı
- 2017-2021 Stratejik Planı: Çevre, iklim, atmosfer, yenilenebilir enerji konularında araştırma çalışmaları.
- Fırsat: Meteorolojik araştırmalara, özellikle çevre, iklim değişikliği ve yenilenebilir enerji konularına artan ilgi
- Hedef: Ulusal ve bölgesel ölçekte iklim değişikliğini izlemek üzere çalışmalar yapmak

WEglobal

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ)

Tarım ve Orman Bakanlığı (*Bağlı kuruluş*)

Sulama ve kullanılmış suları kazanma ile taşkın sular/sellere karşı tesisleri kurma, sulak alan/akarsu ıslahı, arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri, suların kalitesini izleme, erozyon ve rsubat kontrolü, içme suyu ve kanalizasyon projeleri, su tahsisleri, hidroelektrik enerji üretimi alışmaları

• 2017-2021 Stratejik Planı:

- ✓ iklim değişikliğine vurguları var. Tehdit: küresel iklim değişimi sonrası yaşanan kuraklık ve aşırı yağışlar Amaç: Su kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, verimli kullanılması ve sürdürülebilirliği
- ✓ Hedef: İklım değişikliğinin su kaynaklarına etkileri, mücadele metotları ve adaptasyon yöntemleri belirlenerek pilot havzalarda çalışmalar yapılması
- ✓ Hedef: Hidrolik enerji arzının artırılmasında HES'lerin çevreyle barışık işletilmesi

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIğI

- **Enerji İşleri GM:** YEK öncelikli olmak üzere enerji kaynaklarının araştırılması, tespiti, değerlendirilmesi, kontrolü ve korunması
- **YENİ YENİ... Enerji Verimliliği ve Çevre DB:** Enerji tasarrufu ve verimliliğinin yanı sıra sürdürülebilirlik, çevre ve iklim yönetimi alanlarında enerjiyle ilişkili görevler
- **Maden ve Petrol İşleri GM:** Tabii kaynaklarla ilgili faaliyetlerin güvenli şekilde, çevre ve kaynak koruma ilkesine uygun yürütülmesi
- **2015-2019 Stratejik Planı:** Karbon yakalama ve depolama teknolojileri, iklim değişikliği ile mücadele ve küresel karbon piyasaları önemli

ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (EPDK)

- Görevler arasında: Elektrik üretiminde çevresel etkiler nedeniyle yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını özendirmek
- Yetkiler arasında: Tesislerin inşası/işletilmesinde hidrolik kaynakların ve ekosistemin korunması.

İÇİŞLERİ BAKANLIğI

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)

- Afet/acil durumlar/sivil savunma hizmetlerinde hazırlık/risk azaltma/müdahale/iyileştirme
- 2014-2023 İklim Değişikliği ve Buna Bağlı Afetlere Yönelik Yol Haritası Belgesi: entegre afet yönetim sistemi yaklaşımı
- Afetlere dirençli toplum için iklim değişikliği ve neden olduğu afetler konusunda farkındalığın artırılması ve eşgüdüm.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIğI

- **AB ve Dış İlişkiler GM:** Çevre, enerji, sera gazları ve iklim değişikliği konularındaki çalışmalarını izlemek, değerlendirmek
- **Havacılık ve Uzay Teknolojileri GM:** İnsan sağlığının ve çevrenin korunmasına, doğal afetlerin önceden tespitiyle hasarlarının azaltılmasına, doğal kaynakların değerlendirilmesine yönelik çalışmalar
- Ulaştırma faaliyetleri *“çevreye olumsuz etkilerini önleyecek ve giderecek ve kamu yararını gözetecek tarzda”* yürütülmeli
- **2017-2021 Stratejik Plan:** Ulaştırma Sektöründe İklim Değişikliğine Uyum Projesinin gerçekleştirilmesi
 - ✓ Hedef: ulaşımda çevre duyarlılığını ve enerji verimliliğini artırmak
 - ✓ Risk: sera gazı azaltımına katkı sağlayan yatırımlara (hızlı trenler, metro, demiryolu altyapılarının geliştirilmesi vb.) karşın sera gazının artmasına neden olacak karayolu araçlarının sayısındaki artış
 - ✓ Tespit: şehir içi ulaşımda hafif raylı sistemler, akıllı ulaşım sistemleri ile toplu taşımacılığın geliştirilmesi yatırım ve projeleri, karayolu-yoğun ulaşım sistemimizi daha çevreci modlara kaydırarak sektörel emisyonlarda azaltım sağlayacak
 - ✓ İhtiyaç: yatırım faaliyetlerinin/projelerin ulusal emisyon azaltım çabalarına katkısının hesaplanması
 - ✓ Strateji: iklim değişikliğine uyumun politika/program/aktivitelere entegrasyonu, enerji verimliliğini artırıcı politikalar

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Sanayi ve Verimlilik GM: Çevre ve iklim değişikliği konularındaki gelişmeleri takip; sanayi ürünleri ile araçların teknik düzenlemeleri

2018-2022 Stratejik Planı: “Çevresel Etkenler” kapsamında Paris Anlaşması’na ilişkin değerlendirme tablosu
Tablo 23: Paris İklim Zirvesi (2015) Sonuçları (Getirdiği Yükümlülükler ve Ortaya Konulan Taahhütler Bağlamında)

Fırsatlar	Tehditler
Paris Anlaşmasının Türkiye Sanayi Stratejisinde yer alan “ülkemizde yüksek teknoloji ürün üretim sistemine geçilmesi” vizyonuna hitap eden unsurları içermesi	Anlaşma kapsamında finansal ve teknolojik destek alınamaması durumunda sanayide gerçekleşmesi beklenen dönüşümün maliyetinin yüksek olma olasılığı
Paris Anlaşması kapsamında finansal ve teknolojik destek alınması durumunda sanayide önemli gelişmelerin kaydedilecek olması	Özellikle emisyon yoğun çimento sektörünün büyümesine bağlı emisyonların artması
Anlaşmanın yenilenebilir enerji ve temiz teknoloji konularında verdiği güçlü mesaj sonrası Bakanlığımızın da öncelikleri arasında yer alan Ar-Ge çalışmalarının yeni ve çeşitli politikalar üretilmesiyle hızlanması	İklim müzakereleri kapsamında koordinatörü olduğumuz teknoloji transferi başlığına finans gibi konuların yanında yeterince önem verilmemesi
Özellikle Ar-Ge ve teknoloji transfer alanlarında uluslararası ortaklıkların ve işbirliklerinin artırma potansiyeli	Anlaşmada yer alan karbon fiyatlandırması (emisyon ticaret sistemi vb.) gibi sistemlerin kurulması için gereken çalışmaların önemli düzeyde veri ve uzmanlık gerektirmesi”
Yeni politika metinlerinin (sektörel stratejiler vb.) çevreye ilişkin konuları içerecek şekilde hazırlanması	
Anlaşma kapsamındaki gelişmelerin ve Türkiye tarafından BM’ye sunulan ulusal katkı (emisyon azaltım oranı) taahhüdünün özel sektörün konuyla ilgili bilinçlendirilmesine katkı sağlaması	

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Yerel Yönetimler ve İklim Değişikliği

Büyükşehir Belediyeleri: Büyükşehir Belediyesi Kanunu

- İmar, ulaşım ve toplu taşıma, su ve kanalizasyon, dere ıslahı, tabiat varlıkları, doğal afetler, bölge parkları vb alanlarda planlama, düzenleme, onaylama, uygulama, denetim ile çevre, tarım alanları ve su havzalarının korunması; ağaçlandırma; katı atık yönetimi; merkezî ısıtma sistemleri kurma
- İlçe belediyeleri: katı atık toplama, bazı işyerlerini ruhsatlandırma ve denetim, park yapımı, tabiat varlıklarını koruma
- Büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarım ve hayvancılığı desteklemek için her türlü faaliyet ve hizmette bulunabilmeye yetkili.

Belediyeler: Belediye Kanunu

- İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılması; acil yardım, kurtarma; şehir içi trafik ve toplu taşıma; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; tabiat varlıkları; konut; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi; arsalar üretmek, konut yapmak
- Kent Konseyi:** sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, saydamlık, hesap verilebilirlik, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirme.

İl Özel İdareleri : İl Özel İdaresi Kanunu

- Tarım, sanayi ve ticaret; il çevre düzeni plânı, bayındırlık ve iskân, toprak koruma, erozyon önleme, turizm; belediye sınırları dışında imar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma; orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park/bahçe tesisi hizmetleri
- Köylerin yönetimi ve köy hizmetleri Köy Kanunu'nda. Çoğu hizmet il özel idarelerince gerçekleştirilmekte. Köy halkına kırsal kalkınma kapsamında iklime dirençli tarım ve hayvancılık konularında bilgilendirme ve uygulamalarda yakın destek önemli.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Yerel Yönetimlerin İklim Değişikliği ile Mücadelesine Politika Destekleri

- **Kalkınma Ajansları:** Yerel yönetimlerin plânlama çalışmaları ile bölge plân ve programları uygulama faaliyet ve projelerini destekleme
- **GAP, DAP, DOKAP ve KOP:** Bölgesel/yerel iklim değişikliğini önleme ve uyumda yerel yönetimlerle birlikte
- **İller Bankası (İLBANK):** İl özel idareleri ve belediyelerin mahalli hizmetler (yenilenebilir enerji, şehir planlama, mimarlık, mühendislik, müşavirlik, altyapı, üstyapı, kentsel dönüşüm uygulamaları) projeleri
- **Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi 2014-2023:** “Doğal Yapı, Çevre ve İklim Değişikliği”
- **TC İklim Değişikliği Eylem Planı (2011-2023):** Bina sektöründe amaç: “*yerleşmelerden kaynaklanan sera gazı emisyonlarının sınırlandırılması*”. Eylem alanı: “*enerji verimli ve iklim duyarlı yerleşme/yapılaşma*”
- **Üst Politika İklim Değişikliği ve Afet Genelgesi 22 Ocak 2019:** İklim değişikliğine bağlı sel/taşkınlar başta olmak üzere afetlerde yerinde ve öncelikle müdahale kabiliyet ve sorumluluğu yerel yönetimlerde.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak abaların Desteklenmesi Projesi

Son sözler...

WEglobal

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Doğrudan 'iklim değişikliği' zikredilen kanunlar

- Çevre Kanunu
- Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu
- Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Kanun
- Enerji Verimliliği Kanunu
- Teşkilat kanunları - 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde Çevre ve şehircilik Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, şanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının teşkilat ve görevlerini düzenleyen hükümlerde ve 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Meteoroloji Genel Müdürlüğünün teşkilat ve görevlerini düzenleyen hükümlerinde iklim değişikliği ifadesi doğrudan yer almaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

30 yasa (Torba yasalar hariç) ve bağlı çok sayıda yönetmelik, tebliğ, genelge

OLUMLU

- Uluslararası taahhütlere uyma (Sera gazları, yerel iklim eylem planları ile ilgili)
- Teşvik, destek, girişim (YE alanında)
- Çerçeve yasalarda yer alma (Çevre Kanunu)
- Uyum için müdahaleler (Cumhurbaşkanlığı Afet Genelgesi; 2006,2010,2019)
- Hukuki araçlardan biri olan ve kamu maliye - politikasının önemli bir enstrümanı olan bütçe kanununda yeri var

OLUMSUZ

- İstisnai hükümlerle ihlaller ve hak kayıpları
- Yasalarımız etki-etkilenebilirlik-risk/fayda-uyum sistematiğine cevap vermiyor.
- Uygulamada (taşra) il ve belediye yönetimlerinin mevzuatı
- İklim değişikliğinin yeni bir parametre olarak tüm mühendislik hesaplarına dahil edilmesi gerekiyor, eksiz.
- Sadece çevresel değil toplumu ve ekonomiyi ilgilendiren alanlar gözönüne alınması gerekiyor, eksiz.

- Ozon Tabakasını İncelten Maddelere İlişkin Yönetmelik (1999, Değişiklikler 2006, 2008 ve 2017)**
- Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik (2014, Değişiklik 2016 ve 2017)**
- Florlu Sera Gazlarına İlişkin Yönetmelik (2018)**
- Sulak Alanlar Yönetmeliği**

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Mevzuatta doğru/güncel adımlarımız (1)

- 7153 sayılı Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (Kasım 2018) ile Çevre Kanunu'nun 3/h ile değişti - yenilenebilir enerji kaynaklarının ve temiz teknolojilerin teşviki; karbon ticareti gibi piyasaya dayalı mekanizmalar ile ekonomik araçlar ve teşvikler kullanılır.
- 7153 sayılı Çevre Kanunu ve Bazı kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la İmar Kanunu'na eklenen ek 6'ncı madde ile 01/06/2019 tarihinden itibaren yeni imar planlarında, ulaşım amaçlı bisiklet yolları ve bisiklet park istasyonları bulunması zorunlu hale getirilmiş; topoğrafya ve arazi eğimi nedeni ile bisiklet yolu yapılamayan yerlerde ise yaya yolları düzenleneceği hükmediliyor.
- 7161 sayılı Torba Kanun (Ocak 2019) ile sanayi sitelerinde yenilenebilir enerji yatırımlarına KDV istisnası getirildi.
- Enerji Verimliliği Kanunu - Ulaşımında Enerji Verimliliğinin Artırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik (2019'da yenilendi) kentsel ulaşım planlarına sera gazı emisyon azaltım uygulamaları girdi.
- Cumhurbaşkanlığı Teşkilatında iklim değişikliği ile ilgili birim Strateji ve Bütçe Başkanlığı/Kalkınma Araştırmaları Merkezi bu konunun politikalarını çalışıyor.
- Cumhurbaşkanlığı İklim Değişikliği ve Afet Önlemleri Genelgesi 22 Ocak 2019: İklim değişikliğine bağlı sel/taşkınlar başta olmak üzere afetlerde yerinde ve öncelikle müdahale kabiliyet ve sorumluluğu yerel yönetimlerde.
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Stratejik Planı (2018-2022): YİDEP Yönetmeliği'nin çıkarılması
- 6785 Sayılı İmar Kanunu'nun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun - İmar mevzuatının tavizsiz uygulanmasıyla, doğa tahribatına neden olan, niteliksiz yapılaşmaların, iklim değişikliğinin etkilerine karşı ekosistem dirençsiz alanların ortaya çıkmasını engellemek

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Mevzuatta doğru/güncel adımlarımız (2)

- Karayolları Trafik Kanunu ve Ürönlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun'a dayanılarak çıkarılan bazı yönetmelikler, motorlu araçlardan kaynaklanan sera gazlarına ve yakıt verimliliğine ilişkin düzenlemeler içeriyor.
- Ürönlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanunu'nun yönetmelikleri arasında Yapı Malzemeleri Yönetmeliği (2013) iklim değişikliği açısından dikkat çekiyor, Yönetmelik - sera gazları ve tehlikeli madde salımı olmaması, yer altı sularına, deniz sularına, yeryüzü sularına ve toprağa tehlikeli maddeler sızmaması gerektiği belirtiliyor. Yönetmeliğe göre ayrıca, enerjiden tasarruf ve ısı ve enerji muhafazası/verimliliği amaçlanıyor.
- Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun - Yeni Binek Otomobillerin Yakıt Ekonomisi ve CO₂ Emisyonu Konusunda Tüketicilerin Bilgilendirilmesine İlişkin Yönetmelik (2003).
- 1930 tarihli 1580 sayılı Belediye Kanununda belediyelerin **pisiklet** ehliyeti ve plaka verme yetkisi var (dı). Yıl 1955, Pisiklet ehliyetli İsmail Ustağlu, çok hızlı gittiği için pisikletine el konuyor 😊
- Sağlık Bakanlığı'nın Erken Uyarı Dairesi var, doğrudan iklim çalışmıyor, değerlendirilmeli.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Olumsuzluklara dikkat...

- En tehlikeli fosil yakıt türü kömürün çıkarılması ile ilgili Maden Kanunu
- Araç vergilendirme sisteminde, ilk edinim ve yıllık vergilendirmede elektrikli ve küçük motor hacimli otomobillere daha düşük ÖTV ve MTV uygulanması, sarfiyatında diğer yakıt türlerinden daha düşük sera gazı emisyonuna sahip biyoyakıt, sıvılaştırılmış doğalgaz gibi yakıt türlerine vergi oranları ile fiyat avantajı sağlanması mevcut. Ancak söz konusu vergi uygulamalarının motorlu taşıt tercihlerinde düşük sera gazı emisyonunu yeterince desteklediği söylenemez.
- Hurda Araç Teşvikiyle İlgili Kanunlar - Ancak bu kanunlar belli bir süre uygulanmak üzere çıkarılmakta, süreklilik göstermemektedir.
- Haziran 2014, Mekansal Planlama Yönetmeliğinde ulaşım mesafeleri kısaltılsın diyor., petrol kullanımının azaltılması açısından önemli. Aynı yönetmelikte ayrıca “kentsel teknik altyapı etki değerlendirmesi isteniyor – iklim afetleri için önemli.
- Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun - ormanları, meraları, tarım arazilerini koruyan kanunların bu Kanun’la çatışan hükümleri uygulanmıyor.
- Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu - termal turizm amaçından enerji üretimi ve yerleşim yerlerinin ısıtılması amaçlı gidişat var. Ancak ...
- Turizmi Teşvik Kanunu’nun iklim değişikliğini doğrudan ilgilendiren hükmü, ormanların turizm yatırımlarına tahsisini düzenleyen 8’inci madde.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak Çabaların Desteklenmesi Projesi

Önemli düzenlemelere ihtiyaç var...

- Afet Sigortaları Kanunu; Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun. AFAD İl teşkilatlarının sorunları
- Kanun uygulamalarında istisnalar, ihlaller ve hak kayıpları:
- Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu - Tarım topraklarında azalmanın ve amaç dışı kullanımın devam ediyor...
- Tarım Kanunu, tarım politikalarının öncelikleri arasında iklim değişikliğine uyum kapsamında iklim afetlerine karşı risk yönetimi mekanizmalarının geliştirilmesi; arazi kullanım plânının yapılması; toprak ve su kaynaklarının geliştirilmesi ve rasyonel kullanımı uygulamaları meselesi.
- Tarım Sigortaları Kanunu
- Tohumculuk Kanunu
- Turizmi Teşvik Kanunu'nun iklim değişikliğini doğrudan ilgilendiren hükmü, ormanların turizm yatırımlarına tahsisini düzenleyen 8'inci madde
- Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Kanun
- Orman Kanunu, Kadastro Kanunu (Zira sürdürülebilir bir orman yönetimi için orman sınırlarının/kadastrosunun sağlıklı tespit edilmesi gerekmekte)
- Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun,
- Yeraltı Suları Hakkında Kanun
- Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma Kanun
- Sulak Alanların korunması ile ilgili mevzuat

Yeşil altyapı kapsamlı mevzuatımız yok. (Çatı bahçeleri, açık yeşil alanlar, yağmur suyu hasadı, sulak alanların yönetimi)

WEglobal

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

İklim Değişikliği Alanında Ortak abalarnın Desteklenmesi Projesi

TEŐEKKÜRLER

nurantalu@gmail.com

habipkocaman@tbmm.gov.tr

WEglobal

